

I

(Legislatīvi akti)

REGULAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2017/1563

(2017. gada 13. septembris)

par to, kā tādu personu interesēs, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai ar drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, notiek Savienības un trešo valstu pārrobežu apmaiņa ar konkrētu ar autortiesībām aizsargātu darbu un blakustiesību objektu kopijām pieejamā formātā

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc legislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽²⁾,

tā kā:

- (1) Marrākešas līgumu, kas atvieglo piekļuvi iespaiddarbiem personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ ("Marrākešas līgums"), Savienības vārdā parakstīja 2014. gada 30. aprīlī ⁽³⁾. Tajā līgumslēdzējām pusēm ir noteikta prasība ieviest autortiesību un blakustiesību izņēmumus vai to ierobežojumus, lai varētu izgatavot un izplatīt konkrētu darbu un blakustiesību objektu kopijas pieejamā formātā un lai varētu īstenot pārrobežu apmaiņu ar minētajām kopijām.
- (2) Marrākešas līguma labuma guvēji ir personas, kas ir neredzīgas, personas, kam ir redzes traucējumi, kurus nevar mazināt tā, lai panāktu tādu redzes funkciju, kas ir būtiski līdzvērtīga tādu personu redzes funkcijai, kurām nav šādu traucējumu, vai personas, kam ir uztveres traucējumi vai lasītspēja, tostarp disleksija vai jebkādi citi mācīšanās traucējumi, un kas tāpēc nespēj lasīt iespaiddarbus būtiski tādā pašā mērā kā personas bez šādas invaliditātes, vai personas, kas fizisku traucējumu dēļ nespēj noturēt grāmatu, rīkoties ar to, nofokusēt skatienu vai kustināt acis tādā mērā, kāds parasti būtu nepieciešams lasīšanai, ciktāl šādu traucējumu vai invaliditātes dēļ minētās personas nespēj lasīt iespaiddarbus būtiski tādā pašā mērā kā personas bez šādiem traucējumiem vai invaliditātes.
- (3) Personas, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, joprojām saskaras ar daudziem šķēršļiem piekļuvē grāmatām un citiem iespaidmateriāliem, kas tiek aizsargāti ar autortiesībām un blakustiesībām. Starptautiskā līmenī ir atzīta nepieciešamība palielināt minētajām personām izgatavotu darbu un blakustiesību objektu pieejamā formātā daudzumu un būtiski uzlabot to apriti un izplatību.

⁽¹⁾ 2017. gada 5. jūlija atzinums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta 2017. gada 6. jūlija nostāja *Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2017. gada 17. jūlija lēmums.

⁽³⁾ Padomes Lēmums 2014/221/ES (2014. gada 14. aprīlis) par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Marrākešas līgumu, kas atvieglo piekļuvi iespaiddarbiem personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ (OV L 115, 17.4.2014., 1. lpp.).

- (4) Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas atzinumu 3/15 ⁽¹⁾ Marrākešas līgumā autortiesību un blakustiesību paredzētie izņēmumi vai to ierobežojumi, kas ļauj izgatavot un izplatīt noteiktu darbu un blakustiesību objektu kopijas pieejamā formātā, jāīsteno ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/29/EK ⁽²⁾ saskaņotās jomas ietvaros. Tas pats attiecas uz minētajā līgumā paredzētajiem eksporta un importa režīmiem, ciktāl to galamērķis ir atļaut puses teritorijā publicēt vai izplatīt citas puses teritorijā publicētas kopijas pieejamā formātā bez tiesību subjektu piekrišanas.
- (5) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2017/1564 ⁽³⁾ mērķis ir saskaņotā veidā īstenot pienākumus, kas Savienībai jāizpilda saskaņā ar Marrākešas līgumu, lai uzlabotu kopiju pieejamā formātā pieejamību labuma guvējiem visās Savienības dalībvalstīs un šādu kopiju apriti iekšējā tirgū, un tajā ir noteikta prasība dalībvalstīm ieviest obligātu izņēmumu no noteiktām tiesībām, kas ir saskaņotas Savienības tiesību aktos. Šīs regulas mērķi ir īstenot Marrākešas līgumā noteiktos pienākumus attiecībā uz kopiju pieejamā formātā eksporta un importa režīmu starp Savienību un trešām valstīm, kas ir Marrākešas līguma puses, nekomerciālos nolūkos labuma guvēju interesēs un vienotā veidā paredzēt šāda eksporta un importa nosacījumus jomā, kas saskaņota ar Direktīvām 2001/29/EK un (ES) 2017/1564, lai nodrošinātu, ka minētie pasākumi tiek konsekventi īstenoti visā iekšējā tirgū un neapdraud minētajās direktīvās paredzēto ekskluzīvo tiesību un izņēmumu saskaņošanu.
- (6) Ar šo regulu būtu jānodrošina, lai grāmatu, tostarp e-grāmatu, žurnālu, laikrakstu, periodisko izdevumu un citu veidu rakstu darbu, notāciju, tostarp nošu, un citu iespiedmateriālu kopijas pieejamā formātā, tostarp digitālā vai analogā audioformātā, kas izgatavoti jebkurā dalībvalstī saskaņā ar valsts noteikumiem, kuri pieņemti saskaņā ar Direktīvu (ES) 2017/1564, varētu izplatīt, publicēt vai darīt pieejamus labuma guvējam vai pilnvarotai struktūrai, kā minēts Marrākešas līgumā, trešās valstīs, kas ir Marrākešas līguma puses. Pieejams formāts ietver, piemēram, iespiedtekstus Braila rakstā, lielburtu iespiedumu, pielāgotas e-grāmatas, klausāmgrāmatas un radiopārraidē. Ņemot vērā "Marrākešas līguma nekomerciālo mērķi" ⁽⁴⁾, kopiju pieejamā formātā izplatīšana, publiskošana vai pieejamības sabiedrībai nodrošināšana personām, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, vai pilnvarotām struktūrām trešā valstī būtu jāveic tikai pilnvarotām struktūrām, kas veic uzņēmējdarbību dalībvalstī, ievērojot bezpeļņas principu.
- (7) Ar šo regulu būtu arī jānodrošina iespēja Savienībā dzīvojošiem labuma guvējiem un pilnvarotām struktūrām, kas veic uzņēmējdarbību dalībvalstī, nekomerciālos nolūkos personu, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, interesēs importēt trešās valstīs kopijas pieejamā formātā, kas izgatavotas, īstenojot Marrākešas līgumu, un tām piekļūt. Vajadzētu būt iespējamam minētās kopijas pieejamā formātā laist aprītē iekšējā tirgū ar tādiem pašiem nosacījumiem kā kopijas pieejamā formātā, kas izgatavotas Savienībā saskaņā ar Direktīvu (ES) 2017/1564.
- (8) Lai uzlabotu kopiju pieejamā formātā pieejamību un novērstu darbu vai blakustiesību objektu neatļautu izplatīšanu, pilnvarotām struktūrām, kas ir iesaistītas kopiju pieejamā formātā izplatīšanā, publiskošanā vai pieejamības sabiedrībai nodrošināšanā, būtu jāievēro noteikti pienākumi. Būtu jāveicina dalībvalstu iniciatīvas, kuru uzdevums ir sekmēt Marrākešas līguma mērķu sasniegšanu un kopiju pieejamā formātā apmaiņu ar trešām valstīm, kas ir minētā līguma puses, un palīdzēt pilnvarotām struktūrām apmainīties ar informāciju un darīt to pieejamu. Šādas iniciatīvas varētu iekļaut kopiju pieejamā formātā izgatavošanas un izplatīšanas pamatnostādņu vai paraugprakses izstrādi, apspriežoties ar pilnvaroto struktūru pārstāvjiem, labuma guvējiem un tiesību subjektiem.
- (9) Ir būtiski, ka, veicot personas datu jebkādu apstrādi saskaņā ar šo regulu, tiek ievērotas pamattiesības, tostarp tiesības attiecībā uz privāto un ģimenes dzīvi un tiesības uz personas datu aizsardzību saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas ("Harta") 7. un 8. pantu, un ir obligāti, lai jebkāda šāda apstrāde būtu arī saskaņā

⁽¹⁾ Tiesas 2017. gada 14. februāra atzinums 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, 112. punkts.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1564 (2017. gada 13. septembris) par dažiem atļautiem konkrētu ar autortiesībām aizsargātu darbu un blakustiesību objektu izmantošanas veidiem tādu personu interesēs, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai ar drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, un ar kuru groza Direktīvu 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 6. lpp.).

⁽⁴⁾ Tiesas 2017. gada 14. februāra atzinums 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, 90. punkts.

ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvām 95/46/EK ⁽¹⁾ un 2002/58/EK ⁽²⁾, kas reglamentē datu apstrādi, kuru pilnvarotās struktūras var veikt saistībā ar šo regulu un dalībvalstu kompetento iestāžu uzraudzībā, jo īpaši dalībvalstu izraudzītu neatkarīgu publisku iestāžu uzraudzībā.

- (10) Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām ("UNCRPD"), kurā Savienība ir līgumslēdzēja puse, garantē personām ar invaliditāti tiesības piekļūt informācijai un izglītībai un tiesības piedalīties kultūras, ekonomiskajā un sabiedriskajā dzīvē vienlīdzīgi ar citiem. UNCRPD konvencijas pusēm nosaka prasību saskaņā ar starptautiskajām tiesībām veikt visus atbilstīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiesību akti, kas aizsargā intelektuālā īpašuma tiesības, neveido nepamatotu vai diskriminējošu šķērslī personu ar invaliditāti piekļuvei kultūras materiāliem.
- (11) Saskaņā ar Hartu ir aizliegta visu veidu diskriminācija, tostarp uz invaliditātes pamata, un Savienībā tiek atzītas un ievērotas personu ar invaliditāti tiesības izmantot pasākumus, kas paredzēti, lai nodrošinātu viņu neatkarību, sociālo un profesionālo integrāciju un dalību sabiedrības dzīvē.
- (12) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķi, proti, vienvēidīgi īstenot pienākumus saskaņā ar Marrākešas līgumu attiecībā uz konkrētu darbu un blakustiesību objektu kopiju pieejamā formātā eksportu un importu starp Savienību un trešām valstīm, kas ir Marrākešas līguma puses, nekomerciālos nolūkos labuma guvēju interesēs un paredzēt šāda eksporta un importa nosacījumus, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tās rīcības mēroga un ietekmes dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionālītātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (13) Šajā regulā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti jo īpaši Hartā un UNCRPD. Šī regula būtu jāinterpretē un jāpiemēro saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem,

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

1. pants

Priekšmets un darbības joma

Ar šo regulu ievieš vienotus noteikumus par pārrobežu apmaiņu ar konkrētu darbu un blakustiesību objektu kopijām pieejamā formātā starp Savienību un trešām valstīm, kas ir Marrākešas līguma puses, bez tiesību subjekta atļaujas tādu personu interesēs, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, jomā, kas saskaņota ar Direktīvām 2001/29/EK un (ES) 2017/1564, lai novērstu to, ka tiek apdraudēta ekskluzīvo tiesību un izņēmumu saskaņošana iekšējā tirgū.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- 1) "darbs vai blakustiesību objekts" ir ar autortiesībām vai blakustiesībām aizsargāts un publicēts vai citā veidā likumīgi publiskots darbs grāmatas, žurnāla, laikraksta, periodiska izdevuma vai cita veida rakstu darba, notācijas, tostarp nošu, veidā un ar to saistītās ilustrācijas jebkuros nesējos, tostarp audioformā, piemēram, klausāmgrāmatas, un digitālā formātā;

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.). Minēto direktīvu no 2018. gada 25. maija atceļ un aizstās ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.).

- 2) "labuma guvējs" neatkarīgi no jebkādas citas invaliditātes ir persona, kas:
 - a) ir neredzīga;
 - b) ir ar redzes traucējumiem, kurus nevar mazināt tā, lai panāktu tādu redzes funkciju, kas ir būtiski līdzvērtīga tādu personu redzes funkcijai, kurām nav šādu traucējumu, un kuru rezultātā tā nespēj lasīt iespieddarbus būtiski tādā pašā mērā kā persona bez šādiem traucējumiem;
 - c) ir ar uztveres traucējumiem vai lasītnespēju, kuras dēļ tā nespēj lasīt iespieddarbus būtiski tādā pašā mērā kā persona bez šādas invaliditātes; vai
 - d) fizisku traucējumu dēļ nespēj noturēt grāmatu, rīkoties ar to, nofokusēt skatienu vai kustināt acis tādā mērā, kāds parasti būtu nepieciešams lasīšanai;
- 3) "kopija pieejamā formātā" ir darba vai blakustiesību objekta kopija alternatīvā veidā vai formātā, kas ļauj labuma guvējam piekļūt darbam vai blakustiesību objektam, tostarp ļauj personai tam piekļūt tikpat viegli un ērti, kā to var persona bez 2. punktā minētajiem traucējumiem vai invaliditātes;
- 4) "pilnvarota struktūra, kas veic uzņēmējdarbību dalībvalstī" ir struktūra, kuru ir pilnvarojusi vai atzinusi dalībvalsts, lai nodrošinātu izglītību, instruktīvas mācības, adaptīvu lasīšanu vai piekļuvi informācijai, ievērojot bezpeļņas principu. Tas ietver arī publisku iestādi vai bezpeļņas organizāciju, kas sniedz labuma guvējiem tādus pašus pakalpojumus kā vienu no savām primārajām darbībām, institucionālajiem pienākumiem vai kā daļu no tās uzdevumiem, kas saistīti ar sabiedrības interesēm.

3. pants

Kopiju pieejamā formātā eksports uz trešām valstīm

Pilnvarota struktūra, kas veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī, var izplatīt, publiskot vai darīt pieejamu trešā valstī, kura ir Marrākešas līguma puse, dzīvojošiem labuma guvējiem vai pilnvarotai struktūrai, kas veic uzņēmējdarbību šādā valstī, darba un blakustiesību objekta kopiju pieejamā formātā, kas izgatavota saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuri pieņemti, ievērojot Direktīvu (ES) 2017/1564.

4. pants

Kopiju pieejamā formātā imports no trešām valstīm

Dalībvalstī dzīvojošs labuma guvējs vai pilnvarota struktūra, kas veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī, var importēt darba un blakustiesību objekta kopiju pieejamā formātā, ko pilnvarota struktūra trešā valstī, kura ir Marrākešas līguma puse, ir izplatījusi, publiskojusi vai darījusi pieejamu labuma guvējiem vai pilnvarotām struktūrām, to citā veidā iegūt vai tai piekļūt, kā arī pēc tam to izmantot saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar Direktīvu (ES) 2017/1564.

5. pants

Pilnvaroto struktūru pienākumi

1. Pilnvarota struktūra, kas veic uzņēmējdarbību dalībvalstī un kas veic 3. un 4. pantā minētās darbības, izstrādā un ievēro pati savu praksi, lai nodrošinātu, ka tā:

- a) izplata, publisko un dara pieejamas kopijas pieejamā formātā tikai labuma guvējiem vai citām pilnvarotām struktūrām;
- b) veic atbilstīgus pasākumus, lai atturētu no kopiju pieejamā formātā neatļautas reproducēšanas, izplatīšanas, publiskošanas un pieejamības sabiedrībai nodrošināšanas;
- c) ar darbiem vai blakustiesību objektiem, kā arī to kopijām pieejamā formātā apietas ar pienācīgu rūpību un veic ar tiem īstenoto darbību uzskaiti; un
- d) publicē un atjaunina informāciju – attiecīgā gadījumā savā tīmekļa vietnē vai izmantojot citus tiešsaistes vai bezsaistes kanālus – par to, kā tā pilda šā punkta a) līdz c) apakšpunktā noteiktos pienākumus.

Pilnvarotā struktūra, kas veic uzņēmējdarbību dalībvalstī, izstrādā un ievēro pirmajā daļā minēto praksi, pilnībā respektējot 6. pantā minētos noteikumus, kas piemērojami labuma guvēju personas datu apstrādei.

2. Pilnvarota struktūra, kas veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī un kas veic 3. un 4. pantā minētās darbības, pēc pieprasījuma labuma guvējiem, citām pilnvarotām struktūrām vai tiesību subjektiem pieejamā veidā sniedz šādu informāciju:

- a) sarakstu ar darbiem vai blakustiesību objektiem, kuru kopijas pieejamā formātā ir tās rīcībā, un to pieejamos formātus; un
- b) to pilnvaroto struktūru nosaukumus un kontaktinformāciju, ar kurām tā ir iesaistījies kopiju pieejamā formātā apmaiņā, ievērojot 3. un 4. pantu, un informāciju par minētajām struktūrām.

6. pants

Personas datu aizsardzība

Personas datus saskaņā ar šo regulu apstrādā, ievērojot Direktīvas 95/46/EK un 2002/58/EK.

7. pants

Pārskatīšana

Komisija līdz 2023. gada 11. oktobrim izvērtē šo regulu un iepazīstina Eiropas Parlamentu, Padomi un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju ar galvenajiem konstatējumiem ziņojumā, vajadzības gadījumā pievienojot šīs regulas grozījumu priekšlikumus.

Dalībvalstis sniedz Komisijai informāciju, kas tai nepieciešama izvērtējuma ziņojuma sagatavošanai.

8. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2018. gada 12. oktobra.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Strasbūrā, 2017. gada 13. septembrī

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
A. TAJANI

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
M. MAASIKAS